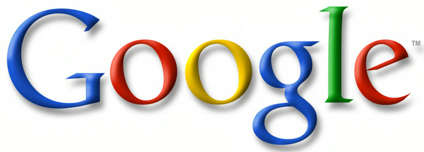

Poetry, Hungarian

A MAGAM ÖSVÉNYÉN

Szerző egyéb verseskönyvei:

Költemények. (1891.)
8-ik kiadás. Fűzve . . . K 2.40
Díszkötésben . . . . . » 4.40

Hangulatok. (1894.)
2-ik kiadás. Fűzve . . . » 2.—
Díszkötésben : . . . . » 4.—

Újabb versek. (1897.)
Fűzve . . . . » 2.—
Díszkötésben . . . . . » 4.—

Szabad órák. (1900.)
Fűzve . . . . » 2.—
Díszkötésben . . . . . » 4.—

Csendes Dalok. (1904.)
Fűzve . . . . » 2.40
Díszkötésben . . . . . » 4.40

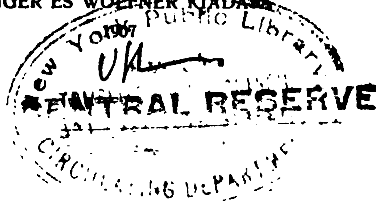
SZABOLCSKA MIHÁLY

A MAGAM ÖSVÉNYÉN

(SZERZŐ HATODIK VERSESKÖNYVE)

BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA
1907

MÁRKUS SAMU KÖNYVNYOMDÁJA, BUDAPEST.

ESZMÉNYEK, ÁLMOK.

Csak álmodozva szép az élet;
S legszebb virágok a remények,
Miket nem érünk el sohsem.
Minden betelt földi reményünk:
Kinyílt virág, melyet letéptünk...
— Szétfoszlik, elhull hirtelen!

Csak álmodozva szép az élet;
Minél nagyobb vágy lángja éget:
A lelked annál boldogabb.
Nem az élt szépen, aki jól élt...
Száz szürke, köznapi valóért
Ne add egy színes álmodat!

Csak álmodozva szép az élet;
A józan emberek szegények,
Bármennyi kincset gyűjtsenek.
Csak küzdj magas eszményekért te,
Hadd mondjanak bolondnak érte
A célt-érő filiszterek!

Csak álmodozva szép az élet;
— Magasztos ábrándok, remények,
Ti szültök mindent, ami szép.
. . . Boldog, ki a jövőkbe érez:
Holtig szorítván kebeléhez,
Eszményit, álmait, hitét!

DAL AZ IMÁDSÁGRÓL.

Nem az az imádság,
Amit annak hívnak,
Amit az iskolás könyvek
Lapjain tanítnak.

Nem az az imádság,
Amit így neveznek,
Mikor sok-sok ájtatos szót
Olvasóra szednek.

Óh más az imádság,
Lélek az és élet...
Nem kedveli Isten a sok
Hasztalan beszédet!

— Ha igazsággal jársz
Teljes életedbe',
S becsületes munkássággal
Töltöd a helyed be.

Ha az elhagyotthoz
Hajlasz a szíveddel,
S könnyes képét felszárítod
Édes szeretettel.

Ha minden emberben
Csak az embert nézed,
S bármilyen koldus megérzi
A testvériséged;

Ha nem gyűlölködtél,
Csak megbocsátottál:
— Föl van írva az Istennél,
Hogy jól imádkoztál!

HALOTT VAN A SZOMSZÉDUNKBAN.

Halott van a szomszédunkban,
Gyertek hozzám közelebb.
Feleségem, édes párom,
Kis fiaim, kis leányom,
Ugyis mindig alig várom
Ezt az órát köztetek . . .
— Halott van szomszédunkban,
Gyertek hozzám közelebb!

Öleljetek átal engem,
Meleg szívvel, szeretőn;
Ez az élet mulandóság,
Örömeink hulló rózsák,

Egy szomorú, bús valóság
Vár reánk, — a temetőn . . .
Öleljetek átal engem
Meleg szívvel, szeretőn!

Melegét a szíveteknek
Ma érzőbben érezem
S egy sugár ez áldott lángból:
Kóstoló a más világból,
Hogy ne féljünk a haláltól,
A szeretet végtelen . . .
Melegét a szíveteknek,
Odalent is érezem!

EGY KÉKSZALAGOS ÚJ RUHÁRÓL.

Mikor az én kis gyermekeim
A jó Istenről beszélgetnek,
Tudom, öröme telik ebben
Magának is a jó Istennek.
Álmélkodó, kerekre nyílt szemekkel
Beszélnek róla száz csodát,
Hogy ő teremti a virágot,
Az eget, az egész világot . . .
És a cseresznyefát!

Hogy övé minden, ami látszik,
Ahol mi lakunk, ez a ház is.
Az esti csillagok az égen,
Nappal a fénylő napvilág is! . . .

A kis leányunk napról-napra hallván,
Hogy minden a jó Istené,
Hogy övé minden a világon:
Elámul ennyi gazdagságon,
S egy sóhajt küld felé!

De azután parányi lelkén,
Valami kétség-féle támad:
»De hát kié? Kinek csinálták
A kékszalagos új ruhámat?« ...
S a jó Istennek mindent odaád,
Eget-földet nagy könnyedén,
De a szalagos új ruhával,
Csak odajut minden vitával:
»Nem, nem, — az az *enyém!*«

RÁKÓCZI NÓTÁJÁT . . .

Rákóczi nótáját hallgatom, hallgatom,
S felujong a lelkem szilajon, szabadon,
Tűz csap a szívembe, lángra gyúlok tőle,
Rákócziék lelke árad ki belőle.
Most vagy soha még, mi szegény anyánkért,
Árva hazánkért: rajta, előre!

Hallgatom, hallgatom Rákóczi nótáját,
S könny borítja el a két szemem pilláját.
Most borul, most borul búsan utoljára:
Rákóczi, Bercsényi a magyar határra.
Magyarországot megfogta az átok,
Minden hiába, minden hiába!

. . . De hallga csak, mégis, mintha távozóba,
A dalból egy remény még visszalobogna.
S mintha azt mondaná ez a szent reménység:
»Minden éjszakára egyszer megvirradt még!
— Ezzel a dallal büszkén, diadallal
Visszajövünk még, visszajövünk még!«

DAL AZ ODAÉGETT LEVELEKRŐL.

(Hír a falunkból.)

Leégett a Szűcs Erzsiék nádas háza,
Fölbecsülték s kifizették nemsokára.
Szűcsék kárát kifizették,
Csak Szűcs Erzsit nem kérdezték:
Hogy mi, s mi a kára?

Hej, pedig a legnagyobb kár ötet érte,
Sok bentégett rózsaszínű levelébe,
Kit úgy küldtek hű vágyásból,
A szolnoki kaszárnyából:
Tulajdon kezébe!

Levél olyan soh'se lesz több a világon;
Amit csak búg a vadgalamb a faágon:
Mind ottan volt százszor szebben,
Ezekben a levelekben,
Azon az íráson.

Minden során el lehetett külön sírni.
Hogy is lehet annyi szépet úgy leírni?
S egy egyszerű közlegénynek
Iskolát sem járt szegénynek,
Gyémánt tollal írni.

Eladhatnák hét vármegye minden házát,
A királynak az ünneplő koronáját,
S ha mit pénzzé lehet tenni:
— Mégse tudnák kifizetni,
A Szűcs Erzsi kárát!

MESSZIRŐL . . .

Minél inkább távolodom tőled,
Annál többször álmodom felőled:
Rózsaerdő, fiatal korom.
S amik akkor fájón megsebeztek,
Messziről a szúró töviseknek
Ágain is mind rózsaszirom!

Távolán a kéklő messzeségnek,
Nyoma sincs a régi szenvedésnek.
Elfeledtem a bántalmakat,
Az útszéli gallyak csapdosását,
Rossz emberek önző rosszaságát . . .
— Hanem ami szép volt, megmaradt!

Szívem édes, ezer szép emléke,
Délibábos vágyak kergetése,
S az érzés, mely álom maga is,
De gyönyörű, bűvös-bájos álom,
Külön tündérvilág e világon,
Melynek édes még bánata is!

. . . Ha még egyszer e mi földi éltünk,
Elejétől át lehetne élnünk:
Óh én csakígy élném át megint.
Bolondságát, hibáit se bánom,
Úgy mennék át újra e világon
Hebehurgyán, — a szívem szerint!

A FINN DALOSOKHOZ.

Óh én tartom veletek a rokonságot,
Hiszen csupa szomorúság a nótátok.
Bánat, amely elborongni készt bennünket,
És ökölbe szorítja a jobb kezünket.

Ez a bánat úgy terem egy nép lelkében,
Mint a felhők a táj felett, észrevétlen.
Századokig gyűl, milliók sóhajából . . .
Kihallani egy nép sorsát a dalából!

Dalotokra az én szemem könnybelábbad,
Mintha csak a mi nótáink szólanának.
Kiérzik, hogy hazátlan rab a hazátok,
Emlék és vágy nektek is a szabadságtok!

Tudtok-e ti a nótával együtt sírni?
Nóta közben elfakadni ríva, mint mi.
S néha-néha a legnagyobb kedvetekbe:
Nem markol-e valami a szívetekbe?

Valami bú, aminek tán neve sincsen,
Valami dac, aminek tán célja sincsen,
Valami tűz, mi szétárad az erekbe,
S multak álma, jövők hite lobog benne!

Ha majd otthon beszélgetvén, elmondjátok,
Hogy a magyart milyen népnek találtátok,
Azt az egyet rólunk el ne felejtsétek:
Hogy mi itt is megmaradtunk
A pusztaság, a szabadság nemzetének!

EGY ELJEGYZÉSI HÍRRE.

(Tanácsok egy fiatal barátomnak.)

Mielőtt elvennéd, akit kiszemeltél,
Tapogass jól végig a szívén, a lelkén.
Nézd ki a szeméből, tud-e álmodozni?
S szokott-e patyolat ágyán imádkozni?

Ha a mezőn jártok: kap-é a virágon?
Megáll-e a szeme a vadrózsaszálon?
Fitymálva, kicsinylőn nem mondja-e rájok,
Hogy csak az aloék az igaz virágok!

Ha jártok az utcák nagy forgatagába
És nyújtja felétek kis kezét az árva:
Vet-é legalább rá, szíve melegéből,
Egy szánó pillantást szépséges szeméből?

... Adj dalt a kezébe, gyöngytiszta sorokbul,
Amelytől a szívünk érzése kicsordul.
Amelytől az ember mintha jobbá lenne:
— Meg tudja-e lelkét fürösztení benne?

S míg beszélsz előtte az édes anyádról,
Egyszerű, parasztos, nádas hajlékáról,
Oda húzó szíved minden melegével:
— Gyönyörű kis fejét nem fordítja-é el?

Óh mert ha a szívét helyén nem találnád:
Hasztalan számítod minden gazdagságát,
Hasztalan álmodnád a leggyönyörűbbnek,
— Küld neki vissza az aranyjegygyűrűdet

ꙍ

ŐSZI TÁJON.

Őszi tájon járok elmerengve,
S gondolok a saját életemre,
Valami nagy, biztató varázs van
E mosolygó őszi elmulásban.

Hajlik a nap csendes alkonyatra,
Az árnyékot messze nyújtogatja . . .
S mintha onnan valamit várnának:
Kelet felé húzódnak az árnyak.

A sárguló harasztok tövébe:
Sarjadozik egy-egy zöld levélke;
Előlege egy más kikeletnek,
Biztatása csüggedő szívemnek.

S őszi alkony, őszi táj kép képe
Elringat egy édes merengésbe...
És kibékít a nagy elmúlással:
Minden élet folytatódik mással!

Örökre itt semmi el nem múlik,
Az árnyék az éjszakába nyúlik,
De reggelre gyönyörű sors vár rá:
Átváltozik hajnali sugárrá.

Én lelkem te, ne félj a haláltól,
Új élet lesz minden elmúlásból.
Örök és jó a mindenek Atyja,
S a változást keze igazgatja!

A TISZA PARTJÁN . . .

A Tisza partján szeretnék meghalni,
Virághullajtó őszi alkonyattal.
Vagy azt se bánnám: hogyha épen akkor
Pirosítná magát az őszi hajnal.

Csak ősz legyen; szép, bánatos, szelid ősz,
Mint amilyenben volt a születésem . . .
S a távozásom olyan szeretettel
Állják körül, mint rég az érkezésem!

— És ami e két ősz közét betölti,
Az életemre több áldás ne szálljon:
Mint ahogy én haló poromban is majd
Édes szülőim emlékét eláldom!

BETLEHEMI ANGYALOK.

Betlehemi angyalok,
Ha ti nem volnátok:
E mi sivár földünket
Megvenné az átok.

Ti szórtok a világra
Fényt és melegséget:
Óh megváltó örök hit,
Óh dalos költészet!

Betlehemi angyalok,
Szálljatok le hozzánk,
Dacos, fásult a szívünk,
Bánatos az orcánk.

Lágyítsátok puhára
Mi kemény szívünket,
Törüljétek le lágyan
Hulló könnyeinket.

Tanítsatok meg minket
Élő hittel élni,
Tanítsatok meg minket
Szeretni, remélni!

. . Mi lesz velünk, ha egyszer
Elhagytok bennünket?
A józanság, az önzés
Megeszi lelkünket!

Betlehemi angyalok,
Szálljatok le — várunk.
Betlehemi angyalok,
Maradjatok nálunk!

KARÁCSONY ESTE.

Nincs szebb ünnep
Karácsony napjánál.
Karácsonynak
Szép est hajnalánál.
Tele fénylő,
Csodás költészettel,
Mennyei nagy
Édes szeretettel.

Pásztoroknak
Angyali szó hallik,
A mennyország
A földig lehajlik,

Kis Betlehem
Szalmás jászolára . . .
A szegények
Vigasztalására.

Hajh, ti bölcsek,
Pásztorok, királyok.
Úgy eláldom
A találkozástok.
Karácsony est
Legnagyobb csodáját:
A szeretet
Szent harmoniáját!

Boldog idő,
Földreszállt mennyország
Gyere vissza
Még egyszer mi hozzánk.
Óh, jelentsd meg
Még egyszer mi nékünk:
Emberi, szent
Egy-testvériségünk.

Legalább így
Karácsony napjára,
Gyere vissza
Ez önző világra.
Kemény szívünk
Lágyítgasd puhára, —
A szegények
Vigasztalására!

A FÁJDALOMBÓL . . .

A fájdalomból sohse lesz dal,
Vagy csak idővel, mikor enyhül.
Ha igazi, nagy bánatom van:
Köny fakad, nem dal a szívembül.

Ne féltsd a költőt a haláltól,
Akárhogy zokog énekében . . .
Ha dal fakad már bánatából.
Túl van minden nagyobb veszélyen!

VIZSGÁN.

(Hír a falunkból.)

Vizsgáztat az esperes keményen . . .
A hittannál most van elemében,
Szíve, lelke e szent tudományé,
Kisujjában az egész Kis Káté.

Tudja jól a kérdéseket rendre,
S kihagyni egy betűt sem engedne.
Fujják is a gyerekek ugyancsak . . .
— Nő a mája tanító uramnak!

Fogy a kérdés, fogy a gyermek egyre,
Mikor a szó megakad egyszerre.

Kis Tóth Andris, szörnyűség, nem tudja:
„Milyen élet jön a halálunkra?"

Tanító úr a fejét csóválja,
Kis Tóth Andris sírva fakad rája.
S az a vége, hogy végkép nem tudja,
Milyen élet jön a halálunkra.

Nagy kínos csend támad a teremben,
És ez a kép úgy mulattat engem...
Esperes úr redős homlokával,
Kis Tóth Andris szörnyű nagy bújával!

Ne sírj Andris, — gondolom magamba'
Nemcsak te vagy itten megakadva.
Én sem tudom, a tanító úr sem,
Sőt tán maga — Uram bocsá' —
Az esperes úr sem!

GAZDAGODUNK.

Gazdagodunk bizony, édes feleségem,
Már ezt tagadnunk sem lehet,
Szép selyemkötésű, finom papiroson
Firkálom most a verseket.

Hajdanában bizony ringy-rongy papirosra,
Olcsó irkákra csak ha telt,
Hanem a jó Isten fölvitte a dolgunk,
A hét szűk esztendőnk kitelt!

De tudja az Isten, mi ütött én hozzám,
A hálátlanság rút dolog —
Régi szegénységünk idejére sokszor
Én visszavágyón gondolok!

Szebb volt az a nóta, amit akkor írtam,
Szerelmesen, gondtalanul
Irkalapokra, s nagypazarul sokszor
Égszín szemedbe, szótlanul! ...

Vigye el az ördög a selymes papirját,
Sohse legyünk mi gazdagok.
Adj nekem, anyjuk, a régi limlomunkból
Egy ócska irka-darabot!

MAHOLNAP . . .

Maholnap leveleznek
A bégaparti fák,
A réteken, mezőkön
Kinyílik a virág.
Maholnap újra nyár lesz,
S rá újra ősz, tél hirtelen.
. . . S e változási forma :
— Az ördög hitte volna, —
Rajtunk is épp' így átmegyen!

Régebben nem vigyáztuk,
— Törődtünk is vele ! —
Hogy életünknek is van :
Tavasza és tele.

Goldolkozóba épp' most,
Ez új tavasz jöttén esünk . . .
Előbb-utóbb megérem,
Én édes feleségem,
Hogy mink is megöregeszünk!

ꙍ

HÚSVÉT.

Óh szent Igazság, húsvét ünnepe,
Kitól a bűnös had megrettene;
Ki a farizeusokat megaláztad,
S a büszke helytartót reszkedni láttad;
Ki eltoltad a követ, mit fölébed
Oda hengerítettek a pribékek,
S kibontva tiszta, szép mennyei szárnyad,
Ott hagytad a neked szánt síri ágyat:
— Áhitozunk utánad!

Húsvét, föltámadásnak ünnepe,
Halálra szántak új, szebb élete;
Ki nem hagytad a porban megalázva,
Őt, aki hitt a maga igazába,

S eszményeihez hű maradt halálig,
A rámért kínos kereszt nyomoráig.
— Húsvét, te szent, örömre-vált búbánat,
Ki fölmagasztalod a Golgotákat:
— Áhítozunk utánad!

EMLÉKEZÉS.

Huszonöt éve, most huszonöt éve,
Épp' az akácvirágzás idejébe':
Hogy valami bűbájba keverődtem,
Hogy egy csodás világ nyilt meg előttem.

Milyen világ! — nem süt úgy többet a nap,
Nem lesz soha szépségben párja annak.
A Tisza partján hasztalan is jártok,
Nem nyílnak ott úgy többet a virágok!

Pedig azt sem tudtam tán voltak épen,
Hogy minek is hívták e földi néven...
Csak azt tudtam, hogy kurta, kék ruhába',
Szebb angyal még nem járt a föld porába'!

Csak azt tudtam, hogy akkor a határon
Az ő képe volt minden vadvirágon.
Az volt az égen, a napba', a holdba',
Attól vált minden százszor ragyogóbbra!

S csak azt tudtam, hogy akkor az akácfa
Értem borult fehér fürtős virágba.
S hogy nem hullt porba szép szirmuk a
Ráhullott a lelkemre illatostól... [lombról,

Emlékezem... S míg rendre visszaszállnak
A délibábos, ifjúkori álmak:
Szemembe pár, nem fájó könny szivárog...
S hullanak rám az akácfa-virágok!

LÁNYHIVATÁS.

Ne vigyétek a lányt
Magas iskolákba,
Ne tanítsátok sok
Hideg tudományra.
A jó Isten a lányt
Másra teremtette;
Nem okoskodásra,
Hanem szeretetre!

Gyönyörűbb tudomány
Úgy sincs e világban,
Mint ami úgy terem
Magától a lányban.
S hol van nagyobb erő,
Ez ő erejénél?

A gyöngédségénél,
A szereteténél!

Az ő hivatása:
Vidítni, szeretni,
Napnélküli puszták
Napsugara lenni.
Elűzni a gondot
Pihenő tanyánkról,
Küzködő férfiak
Felhős homlokáról!

S lenni az eszmények
Hű ápolgatója,
Vigasztalanoknak
A vigasztalója.
Érezni, szeretni
Ez az ő világa . . .
— Ne vigyétek a lányt
Magas iskolákba!

NYÁR KÖZEPÉN.

**Egy levél híja sincs a fáknak,
Az egész erdő csupa élet.
Tele van nótával, fiókával
A madárfészek.**

**Az ég ragyogó boltozatja
Gondtalanul nevet a tájra,
A gömbölyödő, érő gyümölcsre,
Nyíló virágra.**

**Most van az ég, föld, — a természet
Nyári delelő pompájában,
Nagy erejének teljes-teljében,
Férfi korában!**

. . . Boldog vagy, óh, nyári természet,
Hogy te nem törődsz a jövővel,
Jobb nem is tudnod: hogy megöregszel
Te is az ősszel!

Lásd, minekünk hiába van nyár,
Hiába nyit ezer virágunk:
Napos mezőnkön balgán, borongón,
Aggódva járunk.

Óh, mert mi tudjuk, hogy a rózsa
Mire kinyílik: semmivé lett . . .
Hogy hasztalan szép: mint a rózsaszál,
Annyi az élet!

HŰTLENSÉG.

Halálunk nincs a homlokunkra írva,
Nem tudja senki, mikor megy a sírba,
Jobb hát készülgetnünk reá...
Bolond, ki a halálra sohse gondol,
Vajjon a legépebb levél a lombról,
Egy perc, — s nem hullhat-e alá?

Óh én el-elgondolom a halálom,
És nélkülem különösnek találom
Ezt a világot itt nagyon;
Virradni fog majd, s az egész vidéken
Minden felébred rendiben, — csak én nem;
Nekem már nem lesz több napom!

És eltemetnek és meg is síratnak . . .
És gáncsolóim, — azok is akadnak;
De nem bánom, beszéljenek;
Addig se adtam sokat a világra,
Nem hallgattam, csak a szívem szavára.
— Óh nem ez, más bánt engemet!

Az bánt, hogy akiért annyit rajongtam,
Majd észre sem vesz a haló poromban . . .
Virág virít a réteken,
És gondtalan lomboznak az akácfák,
Meghozza mind fehér, fürtös virágát,
S nem bánja, hogy már — nem nekem!

A lombos erdők csakúgy kivirulnak..
Vadrózsa-ágak egymásra borulnak.
S minden madár csakúgy dalol.
Csakúgy nyitnak, vagy tán még hűtlenebben
Vadliliomok a vén füzesekben,
A Tisza partján valahol!

S míg elfelednek lassanként: tudom jól.
Megvádolom virágtalan síromból
Az egész nagy természetet:
„Te voltál első ideálom,
Te voltál az egész világom,
S lám, hasztalan szerettelek!“

URAM, MARADJ VELÜNK!

Mi lesz velünk, ha elfut majd a nyár?
Mi lesz velünk, ha őszünk is lejár?
Ha nem marad, csak a rideg telünk . . .
Uram, mi lesz velünk?

Mi lesz velünk, ha elfogy a sugár?
A nap lemegy, és a sötét beáll.
Ha ránk borul örök, vak éjjelünk:
Uram, mi lesz velünk?

Mi lesz, ha e világból kifogyunk?
S a koporsó lesz összes birtokunk.
Ha már nem élünk, és nem érezünk:
Uram, mi lesz velünk?

... Uram tiéd a tél, tiéd a nyár.
Te vagy az élet, és te a halál.
A változások rendje mit nekünk :
— Csak Te maradj velünk!

HA MEGHALOK . . .

Ha meghalok, égessetek el engem.
A tüzet úgyis örökké szerettem,
S az égi, fényes, tüzszóró napot.
Irtózom a nyirkos, hideg sötéttől . . .
Óh mentsetek meg a sír börtönétől,
Égessetek el, hogyha meghalok!

Hiszek a jó Istenben rendületlen,
Övé tudom, mert tőle jött a lelkem:
S túlnan, tudom, tisztábban él tovább.
De testemet, ez én iker-barátom'
Onnan is fájna rothadásba látnom,
S porrá, sárrá lassan enyészni át!

Hadd égjen el a tiszta láng hevében,
S úgy szálljon el szét felhóként az égen . . .
Így-így, — szelíd felhővé legyek én;
S hullván nagy tikkadáskor a mezóre:
Legyek a vadvirágok öntözője.
Vagy harmat a bokrok, fák levelén.

Hadd égjek el, s fel a fénylő szabadba
Úgy szálljak, úgy olvadjak át a napba!
S onnan, mint egy parányi kis sugár,
Legyek az a meleg, fénylő szövétnek:
Amely a legelhagyottabb szegények
Hideg, homályos kunyhójába száll!

— Ha meghalok, égessetek el engem.
A tüzet úgyis örökké szerettem,
S az égi fényes, tűzszóró napot.
Irtózom a nyirkos, hideg sötéttól.
Óh mentsetek meg a sír börtönétől,
Égessetek el, hogyha meghalok!!

ꙍ

ASSZONYOK.

**Megszólották az én
Édes feleségem,
Azt mondták: „tudatlan"
„Világba járatlan" . . .
— Soha ilyen szégyen!**

**Törüld le a könyüd
Harmatos virágom,
Gyönyörűbb dicséret
Alig érhet téged
Ezen a világon!**

**Csak végy körül engem
Édes vidámsággal,**

Egyszerű lelkednek,
Asszonyos szívednek
Meleg sugarával!

Csak legyen tovább is
Életed főgondja:
Hogy a gyermekinknek
Rendén van-e mindnek
A nyakkendőcsokra!

S attól a „tudástól"
Ami benned nincsen:
Akármilyen kár is,
Már csak ezután is
Mentsen meg az Isten!

POGÁNYOK.

Pogányok azok mind, ne higyj nekik,
S a jó Istent csak szájjal tisztelik,
Kik bár az oltár körül sürgölődnek:
Nem értik meg könnyét a szenvedőknek.
S míg szánakozva néznek le a népre,
Csak imádkoznak érte.

Pogányok azok mind, ne higyj nekik,
S a jó Istent csak szájjal tisztelik,
Akik noha sorsintéző hatalmak,
Kalács helyett tanácsot osztogatnak,
S míg számítgatva néznek le a népre:
Csak szónokolnak érte!

— Az a szegény, kinek nincs egyebe,
Talán csak egy karéjnyi kenyere,
De ha lel egy árvább ügyefogyottra,
Azt azzal szótlan, szívesen megosztja:
Óh az, habár itt senki meg se látja,
Krisztusnak hűbb barátja!

AZ ÉN KIS LÁNYOM.

Az én kis lányom néha-néha
Az imádságban vétkezik:
Az esteli imádkozásról
Hogy, hogynem — elfelejtkezik.

Mesemondás közt a karomban
Szeme korábban leragad . . .
S csak reggel jut eszébe, hogy jaj!
Egy imádsága elmaradt.

És mint a jó ember megadja
A régi adósságot is:
Áhítattal elmondja reggel
Az esti imádságot is.

S ezalatt a jó Isten ottfent
Nyájas szeliden mosolyog . . .
— S ez áldás aznap a világnak
Istennél jó kedvet találnak
A máskor meddő sóhajok!

ŐSZI HANGULAT.

Csodálatos szép őszi délután van,
Magánosan bolyongok a határban.
Szellő se lebben, — a nyárfalevél
Mozog, az is csak magában beszél.

Fejét a fűzfa szomorún lehajtja,
Több már a zöld lombnál a sárga rajta.
Üres fészek lóg a galyak alól,
Lakói már ki tudja merre, hol?

Az erdőszélen, a lombok hegyében,
Úgy úszik egy-egy békanyál fehéren:
Mint mikor a váló szerelmesek,
Fehér kendővel búcsút intenek.

Ott fönt meg kéklő selymén az egeknek,
Halványfehér bárányfelhők lebegnek.
S a táj, ameddig csak beláthatom:
Csupa békesség, csönd és nyugalom!

Es mint ez őszi hangtalan határban:
Szívemben is nagy, édes némaság van.
Nyugodt a lelkem, csendes, hallgatag,
Olyan boldognak érzem magamat!

És mégis e mosolygó környezetben:
Valami mintha kényszerítne engem,
Leborulni a sárguló gyepen
És sírni, sírni, — nem tudom miért?
Hosszan, keservesen!

KERTBEN.

Lombhullajtó, őszi alkonyattal,
Teli a kert sárguló avarral.
A kert alján régi, zöld szinében:
Egy fenyőfa pompázik kevélyen!

És a fenyő szól egy almafának:
„Jó almafa, de nagyon sajnállak,
Minden új nap búsabban virrad rád...
— Az én sorsom örök fiatalság!“

S felel rá az almafa szelíden:
„Szép a sorsod, de én nem irigylem,
Örök törvény az én lombhullásom,
S jó az Isten, van vigasztalásom!

Tavaszidóm tele volt virággal,
Lombjaim közt zengett száz madárdal.
S gyümölcscsel volt rakva minden ágam...
Sorsom az, hogy nem éltem hiában!

MEDDŐ NYÁR.

Hallgatom a falunkban hallgatag:
Hogyan dícsérik az elmúlt nyarat,
Hogy bezzeg most jól fizetett a búza,
S a mázsát a mag emberül lehúzza.

Hogy szénaféle is termett elég,
Hogy áldott nyár volt mindenféleképp!...
Csak én hordom szomorún a szivemben:
Hogy ez a nyár meddő volt véghetetlen.

— Óh hisz' az egész elmult nyáron át
Alig hallhattam a madár dalát.
S búzavirágból — vihar járt fölöttem, —
Egyetlenegy bokrétát se kötöttem!

A lombos erdők titkos mélyiben,
Hol rejtekén a boldogság pihen,
A magánynyal, ki régi hű barátom,
Egész nyáron nem volt találkozásom

Dicsérhetik előttem, — hasztalan,
Nekem ez a nyár elveszett nyaram;
Kegyetlen volt, sivár volt és kietlen...
— Egy nótát sem fakasztott a szivemben!

A FIUMEI PARTON.

Állok a parton elborongva,
Meg-megered könyűm titokba....
Keserves a válás nagyon!
Nagy, tengerúszó gálya öble,
Ezernyi embert, s haj tán mindörökre
Elnyel, mint órjás sírhalom!

Állok a parton elborongva,
S csak nem lelek irt bánatomra....
Óh menjetek már, menjetek,
Visszahúzó rögöt emlékül,
Szegény hazátok elhagyott földjérül,
Hány visz vajjon közületek?

Indul a gálya. S mintha nékem
Apám, anyám, néném, testvérem
Indulna: sírva fakadok
S panaszos jajjal telik meg a lelkem,
Pedig senkim a tülekvő tömegben
Csak azt tudom, hogy: magyarok!

DAL AZ ÁRVASÁGRÓL.

Nincs szomorúbb látvány:
Egy szótalan árva
Halavány gyereknél.
Szánandóbb az minden
Egyéb szegényeknél.

Nincs, aki ölelje,
Mosolyra vidítsa
Halavány orcáját;
Csókkal fölszárítsa
Könnyes szempilláját.

Soh'sem melegedhet
Széles e világnak

Legszentebb tüzénél:
A szülői szívnek
Édes melegénél.

— Óh, ha árvát láttok,
Ha királyfi is az:
Szegény mégis árva . . .
Szánó, mély részvéttel
Tekintsetek rája!!

ꙮ

APOSTOLOK.

Pesti urak jártak
A mi kis falunkba,
Gyűlést is tartottak
Nagy mulatságunkra.
Kezdete és vége
Az volt a beszédnek,
Hogy a népnek jog kell,
Hogy »jogot a népnek!«

A jogot ráhagytuk,
De mikor azt mondták,
Hogy hazát szeretni
Szegénynek bolondság,

S bántani, gyalázni
Kezdték a hazánkat:
Az egész gyűlésben
Nagy riadal támadt.

Nem tudni, hogy támadt?
Nem tudni, ki kezdte?
Felriadt egy nóta,
Az, hogy: »azt üzente...«
S szomorú vége lett
Az apostolságnak:
— Most is szaladnak tán,
Ha még meg nem álltak.

ꝏ

FIAIMNAK.

A gazdagságban, szerencsében
— Nem panaszlom, — sohsem volt részem.
A gazdagság sok szívnek árt meg,
S engem Isten sohsem próbált meg!

Úgy éltem át eddig az éltem,
Nyugalmas, tisztes szegénységben.
De azt, ami szép az életben,
Szegényen is mind átéreztem.

A szeretet tündér világát,
A természet ezer csodáját

S gyönyörködvén a vadvirágban,
Az aratókat meg se láttam.

Sőt a nagy urakat elottan:
Többször mint nem, megmosolyogtam.
Mert kevélységüket bár láttam,
De az okot rá nem találtam.

Az eget ók se látják szebbnek,
Se a szivárványt színesebbnek.
Mi nagyobb kincs a szeretetnél? . . . .
S nekik sincsen több szívük egynél!

Éltemben sokat firkálgattam,
Papirost sokat elszaggattam,
Ám ha testamentomom írom:
Ez elfér kevéske papíron.

Csak ezt írom rá számotokra,
Ti lelkem hármas rózsabokra:
Ne törődjetek ti se mással,
Csak a szívbeli gazdagsággal!

S mindazt, ami szép e világon,
Égi eszmény, vagy földi álom,
Már csak azért is szeressétek,
Mert ez az összes — örökségtek!

VIHAR ELŐTT.

Mintha fával vernék a hegedű húrját,
Minden szilajabb dalt úgy érez a lelkem,
Nem az én világom a harcok világa,
Fáj azt énekelnem.

Csendes merengéssel álmot szövögetni
Az örök, az édes testvér-szeretetről,
Dalt betűzni ki a hervadó virágról,
Hulló levelekről.

Eldalolni tiszta, igaz érzelemmel,
Örömöd', bánatod' lelkem kis családom,
S eláldani, aki veletek megáldott:
Ez az én világom!

És ha néha mégis túlajzik a lelkem,
Hazám, meglelem-é szívedhez a hangot?...
— A vihar is néha sirálylyá sodorja
A szegény galambot.

S tollúja becsapzik, sorsa fonákságán,
Mint vihar postája, maga is elrémül...
Mindegy! csak megértse a nyugovó tenger,
Hogy zivatar készül!

A KIRÁLYOKÉRT.

A királyoknak hódolat, dicsőség!...
Fölkent fejükre szálljon áldás,
Az ember-milliók szivéből!
A koldus, hogyha meghal éhen
Az utczaszélen,
S a katonák, ha egy intőjelükre
Százezerével hullnak el:
Haló pillanatukban
Gondoljanak mind felséges urukra
És lehetetlen,
Hogy a haláluk édes ne legyen!

*

Gondolkoztál-e már
Én földi vérem, én felebarátom

Arról, hogy mi az élet?
S hogy ennek mi a czélja?
Hogy miért élünk és miért vagyunk itt?
— Azért, hogy a királyok
Magukra ne maradjanak.
Ez olyan tiszta, mint a nap.
Csak azért szülnek az anyák,
Csak azért vagyunk itt mi mind,
Hogy nép legyen, amely fölött ők
Uralkodhassanak.
És mindenünk felett
Szabadon rendelkezzenek ...
Mert a királyság
Az Isten rendelése!

*

A királyoknak hódolat, dicsőség!...
Most legkivált.
Óh mert rémülve látom,
Hogy egyre romlik a világ.
Az emberek, a nemzetek,
Balgán, eszeveszetten:
Emberjogokról és nemzetjogokról

Kezdenek álmodozni!...
— Óh emberek, óh nemzetek,
Tudjátok-e mit cselekesztek?
Meggondoltátok-e,
Mi következhet ebből?!

*

Ti csak beszéltek össze-vissza,
Hogy minden ember: ember.
És annyit ér, amennyit dolgozik.
S hogy van joguk a nemzeteknek is.
Hogy őket is szó illeti,
A saját sorsuk intézésiben.
Sőt istenkáromló beszéddel,
Odáig mennek némelyek:
Hogy nem a nép van a királyért,
Hanem a népért a király!

*

— Hova jutunk, mi lesz velünk
Ha ez tovább is igy megy??
Szörnyűség elgondolni is
Mi lehet ebből:
Ha egyszer ezt, — óh végitélet! —

Meghallják a királyok is
S megharagusznak érte,
S ott hagyják a királyi hivatalt,
Mind, — valamennyien!!

*

Akkor mi lesz, akkor mi lesz?...
A szerencsétlen embermilliókkal!
Szegény fejünknek
Az ég legyen majd irgalmas, kegyelmes!
....Ám hála Isten, egyelőre még
Nyugodtan alhatunk.
Még nem vagyunk idáig.
Mindig vagyunk még okosabbak,
És józanabbak elegen,
A kiknek a királyság
Az Isten rendelése;
S kik azt kiáltjuk végleheletünkig:
A királyoknak hódolat, dicsőség!

NEHÉZ NAPOKBAN.

(Levél egy gyermekkori, volt barátomnak.)

Csalódottan, szomoru szívvel,
Irom hozzád e levelet;
És fekete, sűrű fátyollal
Boritom bé emlékedet.
Nekem meghaltál mindörökre,
Pedig lám, — most lettél nagy úr!...
S az ára csak szíved nyugalma,
— Ha van szíve, ki így eladja
Lelkét, hazáját botorul!

Azt mondjátok tudom ti erre:
»Hisz' mi szolgáljuk a hazát«...
— Mikor segíttek letiporni

Jogos, napfényes igazát.
Mint a mesében, a karámnál,
Az éhes farkasok dala:
Ugy hangzik ez a ti beszédtek...
Akit ti szolgáltok, ti védtek:
Óh nem a nyáj, nem a haza!

Pedig ott nőttél föl e nyájban.
— Hová tetted emlékidet?
Apád becsületes magyar volt,
Ha tudná, belőled mi lett?!
Anyáinktól együtt tanultuk
A Himnuszt és a Szózatot...
Hogy is volt lelked, most »beállni«,
Anyád emlékét meggyalázni,
Szegény nagy úr, szegény — halott!

Vagy ha már nem adtál a multra,
Miért nem nézted a jövőt?
Lesz-e, a ki beharmatozza
Könyjével egykor szemfödőd'?
Nem félsz-e, hogy fiad megútál?

Mihelyt meg fogja érteni
E mai kor sok undokságát...
S mostani uraságtok árát
Akkor könnyel fizetgeti!

...Hatalmatoknak hát csak örvendj.
Búsulnak mások eleget,
És fekete, sűrű fátyollal
Borítják bé emléketeket.
Mert szenvedésnél és nyomornál
Van a mi még keservesebb:
Az a tudat, hogy a magyarnak
Saját fiaiból akadnak
Mindig az — Efiálteszek!

NAGY GÁBORNÁL . . .*)

Nagy Gábornál muzsikálnak, szól a nóta,
A cigánynak bánatfából a vonója.
Magyar ember elmulat a bús nótákon,
Magyar ember mulatása
Ott kezdődik régesrég a búsuláson!

Nagy Gábornál muzsikálnak, muzsikálnak.
— De mi lelte most ezeket a nótákat?
Úgy kesereg, úgy megzokog valamennyi:
Hogy a könnyem is kicsordul,
Hogy nem tudok, csak azért se — hazamenni!

*) Kolozsvári híres vendéglős.

. . . Ne sírjatok, ne sírjatok magyar nóták.
Ácsolnak még a pokolban akasztófát.
Sok gazember kerül arra szép sorjába . . .
Minden olyan kutyalelkű,
Aki magyar és mégis a magyart bántja !

IMÁDSÁG.

(1906. március 15-én.)

Erős Isten, szabadság Istene! . . .
Megszégyenülten, talpig lelki gyászban
Imádkozunk hozzád ez ünnepen.
Mert nem vagyunk méltók tehozzád . . .
A tékozló fiú bűnbánatával
Állunk előtted. —
Több mint félszázad óta
Szent örökségünk volt e nap,
A szabadság fehér, szép ünnepe,
Az égnek hozzánk hajolása.
Nem kellett más imádság e napon,
Imádság volt a rá emlékezésünk;
Mely jobbá tette szíveinket,

Ah legalább egy-egy múló napig!
Lelkünk megittasult
A honszerelem édes italától.
És ámítgattuk magunkat vele,
Hogy a tied vagyunk mink, a te néped:
Erős Isten, szabadság Istene!

*

Pedig jaj, minket megfogott az átok.
A saját önző, rút viszálykodásunk,
S a fejünkre nőtt idegenek átka.
Nem értik azok a mi könnyeinket,
Nem értik a szíveink dobogását . . .
Rabok vagyunk, ez átok rabjai!
Előtted uram nincs mit titkolóznunk,
Kivált ma nincs. Rabok vagyunk.
Kezünk, lábunk meg van kötözve.
S e rabigában, tehetetlenül
Nézzük, miként hurcolják a poroszlók
A Golgotha felé szegény hazánkat,
Miként vetnek kockát ruháira,
Hogy mosakodnak a Pilátusok! . . .
És — amit a legfájóbb elviselnünk —

Júdásaink itt csörgetik közöttünk
Gyalázaton vett harminc pénzüket!
. . . És a világ csak néz közönyösen,
Vagy gúnyt dobál ránk, s náddal verdesi
Hazánk töviskoszorús szent fejét.
S nekünk hajh, nincs hatalmunk
A templomok kárpitját meghasítni,
És elborítni a napot,
Hogy a holtak is felserkenjenek! . . .
— Rabok vagyunk, szabadság Istene!
És úgy tekintünk vissza ma,
Ama nagy márciusnak idusára
Könnyes szemekkel, mint a lemenő
Napra a tűzimádó!!

*

Oh szent szabadság napja, lemenő nap,
Még sem siratunk végképp' téged el.
Mert tudjuk, hogy nem szállsz le mindörökre.
Hogy jön husvét a nagypéntek után.
Tudjuk, hogy »megvirrad még valaha«.
S ez a virradás nem lehet más,
Mint a te újra támadásod,

Fényben, dicsően, büszkén, szabadon!
— Hiszünk benned, könyűnk között, rabul is
Erős Isten, szabadság Istene! . . .

*

Uram ne hagyj el bennünket Te se,
Mikor ma talpig lelki gyászban,
Hozzád emeljük sóvárgó szívünket:
— Óh e mi nemzedékünk
Sokat vétett bár ellened;
Oltáraidat odahagyta.
És táncolt az Arany borjú körül:
Ne vess el minket szent orcád elől!
A tékozló fiú
Bűnbánatával könyörgünk előtted,
Hogy nézz ránk irgalommal,
S vedd ölelő karodba vissza
Szegény hazánkat, árva nemzetünket!
Ha nem miértünk, — azokért
Akik szívükben hordták képedet . . .
Apáinkért, akiknek csontjai
Közös sírokban, s temetetlenül
Szétszórva is, egy néma szent imádság

Áhítatával szólanak Tehozzád!
A bujdosókért, kiknek hazaszállott
Bús sóhajából már századok óta
Felhők borongnak Kárpát ormain!
Érettük óh Uram,
S a vértanúkért, akik fölemelt
Fővel és könnytelen szemekkel
Néztek föl a bitókra,
Mert Te mosolygtál onnan le reájok
S egy fényesebb, boldog szabad jövendő!
Értük tekints ránk irgalommal.
S orcád elől minket végkép' ne vess el,
Erős Isten, szabadság Istene! . . .
— E multakért Uram,
S egy eljövendő, tisztább nemzedékért:
»Szabad hazánkat óh add vissza nékünk«!

TÉLBEN.

Az idõjárás betege vagyok.
Nehéz betegség, — majd belehalok!
Bánt ez örökös zimankó felettünk . . .
Pocsék idõknek martaléka lettünk.

Lent a köpönyeg-forgató szelek
Alig-alig hagynak lélegzened;
Kipirítják az orcád, s szégyenedre
Könnyűt facsarnak sokszor a szemedbe!

Odafent meg a gógös fellegek
Nekivadultan úgy terjengenek:
Mintha örökös lenne a hatalmuk,
Mintha tavasz több sohse gyõzne rajtuk!

— De én hiszek és várok egy napot,
Melynek melegén meggyógyulhatok.
Mely szelet, felhőt elűz sugarával,
S beszórja a mindenséget virággal!

TROPIKUS MESE.

— A márciusi dalokból. —

A feketék egyszer mit nem csináltak:
Megtettek egy fehér embert királynak.

Pártos, nyakas nép volt ez, — nem szerette:
Hogy maga-fajta legyen úr felette.

A fehér ember — kész isten csodája, —
Így lett a legfeketébb nép királya...

Ám a fehér szín, maradván fehérnek:
Szemet szúrt lassanként a feketéknek.

De kéznél volt sok jós fekete béka:
„Sebaj, hozzánk barnul az ivadéka!“

És az ivadék — számra hajh temérdek, —
Nem barnább lett, hanem mindíg fehérebb!

Sőt mire végkép elhatalmasodtak,
Azt mondták a fekete honosoknak:

Hogy feketének lenni már gyalázat,
Mert színe más — a fölséges családnak!

— A feketeség erre összeállott,
S megették a fölséges, szent családot!

ÉDES HAZÁM . . .

Édes hazám, olyan vagy te, mint én vagyok:
Egy jó szóért az inged is odaadod.
A kis ujját adja más csak, s te cserébe
Akár mindjárt az életed adnád érte.

Édes hazám, olyan vagy te, mint én vagyok
A mának élsz, a jövendőt nem firtatod.
Lám eddig is kiheverted mindíg a bajt . . .
Jó az isten, ezután is megleszesz majd!

Édes hazám, olyan vagy te, mint én vagyok:
Sok a terved, sok a nagy jó akaratod.
Csupa erő, csupa tűz az, ahogy kezded,
Szalmalángja lobban egyet, s bevégezted!

Édes hazám, olyan vagy te, mint én vagyok:
Szabadság az élted, a szívdobbanatod,
Az a dalod, az a lelked lobogása
— De azért csak robotolsz a rabigádba!

Édes hazám, olyan vagy te, mint én vagyok:
A szívedet a nyelveden hordozgatod.
Őszinte vagy, nyílt vagy, mint a pusztád képe,
Azért szed rá minden szamár — négyszáz éve!

VIHAR A PUSZTÁN.

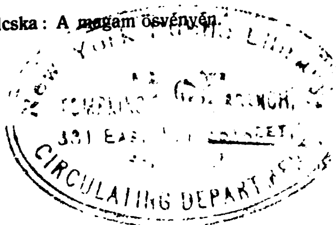
A rónaság felett
Morajló fellegek
Gomolyganak sötéten,
Rút viharmadarak
Vígan vijjonganak
A maguk elemében!

S úgy csap elő-eló
Egy-egy fenyegető
Villám-újj a magosbúl,
Mintha nyomába már
Ott járna a halál
Végítéletnapostul!

— Idelent azalatt
A pusztán hallgatag
Nagy, méla nyugalom van,
Itt-ott a magasabb
Kórék ha inganak,
A föld, az áll nyugodtan!

Mert ő van bár alul:
Az anyaföld az úr;
Fönt a vihar mulandó,
Ma még uralkodik,
De lesz-e holnapig?
Az idő változandó.

. . . A dörgés majd elül,
Állj rendületlenül
Én édes rónaságom,
Lármáját föl se vedd,
Láttál te rémesebb
Időt is a világon!

STRÓFÁK.

(Csokonai százados ünnepére.)

Mikor először jöttem Debrecenbe,
Szobránál állottam meg legelőbb.
Ő volt itt egyedüli ösmerősöm,
S én szívdobogva üdvözöltem őt.
A nap épp' akkor kelt föl, s glóriával
Övezte ércből formált homlokát...
Bár én e glóriának nem a napban,
Szívem mélyén éreztem az okát.

Ősz volt; a fecskék költözőbe' voltak,
S szobrát szemelvén ki gyűlőhelyül:
Ugy tetszett, mintha hívnák: „Gyere innen,
Ne maradj itt árván, idegenül.

Gyere velünk más, melegebb hazába,
Közönyös nép az, melyhez tartozol,
A lelkedet, dalodat ma sem érti...“
— És mintha felelt volna a szobor:

„Ha szárnyam volna, ha repülni tudnék,
Akkor se mennék innen sehova.
Szent nekem itten minden kicsi porszem,
S még a tövisk is rózsák záloga.
E nép, az én népem, pallérozódván:
Szívébe zár még jobban engemet,
S gazdagságáról híres városomnak
A legfőbb gazdagsága én leszek!...“

Oh halhatatlan százados halottunk,
Közelg a próféciád ünnepe.
Beszédesebben minden ércszobornál:
E város ma *lelkeddel* van tele.
A Hortobágytól a Péterfiáig
Minden szív, áldván, téged emleget,
S a régi garabonciás diákból
Kiváltja végképp' szent emlékedet.

Apostol voltál (a megkövezésig!)
Ködös hajnalra hulló napsugár.
Megujhodásunk csodás korszakából
A korán nyíló, első rózsaszál.
Lelkedben forrnak magasztos, nagy eszmék,
S bohóckodás álarcát viseled.
Könnyű szívvel mindíg nevetni látnak,
Pedig örök sóhajtás életed.

Óh, milyen élet! Égben jár a lelked,
S idelent leghűbb társad a nyomor.
Kopott, szegény vagy az éhenhalásig,
És — halhatatlanságról álmodol!
Virágerdő nyiladozik szívedben,
S egy szál virágért szíved eleped...
Szerelem édes dalnoka, nincs leánykéz
A mely lefogná a haló szemed'!

Mindegy!... tavasznak hirdetője voltál.
És — örök Isten — milyen tavaszé!
Bár álmodoztál „boldogabb idők"-ről,
Azt a virulást álmodhattad-é?

A dalnak, melyet próbálgatva kezdtél,
A nép szavával, édes magyarán:
Az egekig zengő visszhangja támadt,
Nagy, boldogabb utódok ajakán!...

De lantodon zendül meg legelőször
A magyar nóta, a puszták szava.
S belengi az üvegház levegőjét
A vadvirágok igaz illata...
Te tudtad már, mit sok utód ma sem tud,
Hogy legnagyobb költő e föld felett
Maga a nép, s a költő úgy igaz csak,
Ha nemzete lelkétől lelkezett!

Dalolsz a magad Istenadta hangján,
Ahogy szíved diktálja, az a szent...
S mikor Petőfi szilajan berobbant,
Az égi csarnokokba, odafent:
Tudom, feléd tárta ki legelőször
Baráti ölelésre a karát,
Koszorújából egy marék virágot
Kitépett, és neked nyujtotta át!

Nézd, idelent is betelőben álmod
Im, versenyezve hozzuk a babért.
Melynek „sátrában" áll »együgyű sírod",
Szent a fa régen „tisztelt hamvadért".
S ma Debrecen szép lányai selyemben
Hafiz, sírodnál körbe állanak,
S „keblök fehérét" rózsákkal borítván,
Emlékedért édes dalt mondanak!

Dalt neked, Lillák, trillák énekesse!
Dévaj szavú jó Anakreonunk.
Maholnap ugyis, vaj' marad-e trillánk?...
S a gond mellé elég mádi borunk?...
Szomorú idők járnak a magyarra.
Holnap ki tudja? Ejh, elég a ma...
— Ma legalább még „föl vidám barátim"
Csattogjon a Csokonai dala!

...Óh, *földiekkel játszó tünemény,* te,
Bókolunk *csalfa vak remény* neked.
Hát játszhatnál-e milliók szivével?
Csalogatnál-e egész nemzetet?

Óh, amelyért ilyen szivek lobogtak
Elveszhet-é az a nép, az a hon?
Csokonai, Petőfi nemzetének
Élnie kell örökké, — szabadon!

CSOKONAI.

— 1905. május 21 —

Nagy ünnep van ma Debrecenbe,
Zászló lobog a házereszbe...
A civis gazda ünneplőbe jár,
S az urak csaknem díszmagyarban
S föltámad ez ünnepi zajban:
Csokonai Vitéz Mihály.

Sírja körül glédába állnak,
És koszorúkkal gratulálnak,
Hogy most száz éve érte a halál.
Száz éve, hogy magára hagyva:
Álmadozását abba hagyta
Csokonai Vitéz Mihály.

Díszszónokok, ünnepi ódák,
Szobrát és sírját teleszórják
Rózsával, frázissal, ahogy dukál.
Elmondják illő áhítattal,
Hogy tele volt lélekkel, dallal
Csokonai Vitéz Mihály.

És áll az ünnep . . . Én azonba'
Fogadnék tíz pint mádi borba,
Hogy bár az érc igen sokat kiáll:
Szeretné, ha e szép esetből,
Kilódulhatna Debrecenből
Csokonai Vitéz Mihály!

MEGVÁLTÁS.

Hozsánna! — rég nem volt nekünk már,
Ilyen virágvasárnapunk.
Szívünk megdobbant örömében,
Hozsánna! . . . van Isten az égben,
Akit mi áldván áldhatunk!

Hozsánna! — hintsetek virágot,
Szeldeljetek zöld ágokat . . .
Kitelt a hétköznapi rabság.
Jön a megváltó szent Igazság,
Elűzni a kufárokat!

Hozsánna! Édes nemzetem te,
Emeld föl tűrő arcodat;

S az oszladozó szenvedésből,
S e nagyhét szent történetéből
Tedd el a tanulságodat.

Ne félj a jövő viharától,
Az eszmét meg nem ölhetik,
Míg ott él milliók szivébe':
Az Igazság nagypéntekére
Mindíg húsvét következik!

SZEGEDI KISS ISTVÁN.*)

Apostolnak lenni bizony
Nem valami jó kenyér volt,
Abba az időbe sem.
Élted sorján végig nézve
„Krisztusnak serény vitéze" —
Könybe lábbad a szemem!

Átalmentél annyi minden
Küzködésen, szenvedésen.
Hogy végig gondolni sok.
Kicsúfoltak, megdobáltak,
Lábad alá vermet ástak
A pogány hatalmasok.

Kenyeredet megmérgezték,
Takaródat lehúzgálták,

*) Kiváló magyar reformátor.

És kergettek szüntelen.
Lelked mégis le nem roskadt,
Sebeidet büszkén hordtad
Testeden és lelkeden.

Óh milyen szép, milyen tiszta,
Milyen áldott fény lehetett
A te vezércsillagod!
Hogy így át ezer veszélyen,
Tépő tövis-erdőségen
Vitt, vezérelt, biztatott!

Vitt, vezérelt, biztatott és
Nem engedett elcsüggedni
Rendületlen nagy hited:
Hogy szent az ügy, amely mellett
Fegyveredet fölemelted,
S a jövendő a tied.

Nem engedett elcsüggedni
Az igazság öntudatja,
Mely lelkeden ragyogott.

Hited, hazád hű szerelme
Megacélzott, s fölemelte
Verejtékes homlokod!

Minden nyomod legyen áldott,
Mi szép magyar vallásunknak
Tudós, nagy apostola!
Itt és e hazán keresztül,
Valahol csak tisztán zendül
Krisztus evangyéljoma!

S haló porod míg eláldjuk:
Hadd tanuljunk a példádon
Csüggeni hiten, hazán, —
És mellettük rosszba, jóba,
Csüggedetlen, — férfimódra,
Megállani magyarán!

A MÉTELY.

(Hír a falunkból.)

Szőke András uraméknak
Rendbe van a házuk tája.
Talpig ember ő kigyelme:
S különb asszonyt nem lehetne
Keresni sem, mint a párja.
Maga a jóság, a hűség,
Gondosság és egyszerűség,
— Szóval: igaz feleség!

Békében is éldegéltek,
Jóban, rosszban összefértek,
Mind egészen mostanáig.
Hála Isten jó sokáig,

Mert kétszer tíz év múlása
Erre a próbára: sok;
S ők az idén multak épen
Húszesztendős házasok!

Hogy, hogy nem? a mult vasárnap
Más időtöltés hijjába':
Szőke András gazduram
Elvetődött a korcsmába.
S ott a belső, kis szobába
Egypár úribb fajta vendég:
A bíró úr, meg a kántor,
A jegyző úr maga is,
— Öten hatan, ha lehettek, —
Épen arról beszélgettek:
Hogy az asszony — *mind hamis!*

Eleinte csak szeliden,
Fél komolyan, fél tréfásan
Folydogált a beszéd árja.
S akadt ember olyan is,
Aki készen a vitára,

Annyiban azért se hagyta,
Hogy így, meg úgy, az ebadta,
Bíz'a még se *mind hamis!*

De végre is az igazság
Győzött itt is, mint szokott . . .
S arra dőlt a serpenyő, hogy
Mind rosszak az asszonyok! . . .
Aki jónak, aki hűnek
Látszik is az együgyűnek,
— Ide, oda szeretet, —
Csak az alkalom hiányzott,
Hogy rosszá nem lehetett!

Szőke András gazduramnak
Tiszta volt a számadása;
Ő e hosszas nagy vitába
Azért nem szólt bele se.
De félvállról, mosolyogva,
Meg nem állta, hogy mormogva,
Az egészre rá ne mondja:
Hogy szamárság, hogy mese!

Hanem akkor, aznap este,
— Lám történnek még csodák, —
Szőke András uraméknál
Cifrán állott a világ!
Dérrel-dúrral járt a gazda,
Az udvaron, a szobába . . .
Mintha a helyét nem lelné,
Vagy valami csuda lelné!
Felesége szemmé válva,
Kérdezgette, vallatgatta,
Eleinte szeliden,
De az asszonyok türelme
Végre az se végtelen.
S szóra szó kelt . . . a szomszédok
Ma sem tudják: mért? hogyan?
— Megverte a feleségét
Szőke András gazduram!

ERDÉLYBEN.

A mi Erdélyünknél
Hetedhét országon
Nincsen szebb darab föld,
Sehol a világon . . .
— Hetedhét országon,
Sehol a világon!

Nem tehetek róla,
Hogy nem itt születtem,
De tudja az Isten,
Nagyon megszerettem,
— Bár nem itt születtem,
Nagyon megszerettem!

Annyit elmerengek
Lombos erdőségén,
S mindíg új, mindíg szép
Hegy-völgyes vidékén...
— Lombos erdőségén,
Hegy-völgyes vidékén!

Áldja meg az Isten
Erdői zúgását,
Ezer, váltakozó
Völgye virulását!
— Erdői zúgását,
Völgye virulását!

S lakósai lelkét
Tiszta érzelemmel,
Igaz magyar-székely
Hazaszeretettel . . .
— Tiszta érzelemmel,
Hazaszeretettel!

A SZÉPÉRZÉK.

(Hír a falunkból.)

Rossz esztendő lesz, mondogatják,
A nagy télben kifagytak a fák.
Nem lesz gyümölcs, a kár temérdek.
Rosszul teleltek a vetések.

S a tavaszt jól meghányva-vetve,
Az az ítélet faluszerte:
Hogy őszre ínséges idő lesz,
Hogy istenverte esztendő ez!

A bárónénk e sok panaszra:
Fehér kis kezét összecsapja,
S nem győz csodálkozni felette,
Hogy mily prózai a nép lelke!

A rét tele ezer virággal
A parkban annyi a madárdal,
Az oldalon annyi a rózsa:
Amennyi nem volt évek óta!

S a határon is széltig-hosszig
Mennyi bájos pipacs piroslik?
Ejh, száz szónak is egy a vége:
Nincsen a népnek — szépérzéke!!

KÖLTÉSZET.

(Válaszul egy levélre.)

Hogy mi a költészet?
Rózsabokor, amely gyümölcsöt nem érlel,
S hasznot nem igen hajt jámbor kertészének..
— De az élet talán nem is volna élet,
Ha ez nem virulna ezer szépségével!

Hogy mi a költészet?
Ragyogó látomás, rózsaszínű álom,
Mely a rideg valót szebbnek rajzolgatja...
— S oly szomorú volna egy-egy sivatagba'
Álmodozás nélkül élni a világon!

Hogy mi a költészet?
Sok embernek semmi, — soknak meg az élet.
Varázsa: akár a szerelem varázsa.
Ha nem érzed: senki meg nem magyarázza,
S nem kell magyarázni, ha szívedben érzed!

IGAZ CSÍKI AMBRUS.

(Hír a falunkból.)

Igaz Csíki Ambrus nem' soká vihette.
Utolsó nagy pőrét, ezt is elvesztette.
Most a sírjában is azt fogja sajnálni,
Hogy a halál ellen nem bírt apellálni,
Igaz Csíki Ambrus.

Egész életében igazabb volt másnál,
Mégsem siratta más a fiskálisánál.
Feleségét, fiát régen kitagadta,
S amicskéje maradt, a templomra hagyta
Igaz Csíki Ambrus . . .

El is prédikálta szépen a pap érte,
Négy harang két napig lóbálódzott érte . . .
Hanem a jó Istent ahogy én ősmérem :
— Egész bizonyosan a poklokra mégyen
Igaz Csíki Ambrus !

ಌ

KISS JÓZSEFNEK.

Mostoha csillagok
Ragyogtak feletted;
Nem itt kellett volna,
És nem most születned...

*

Valahol messze,
Valaha régen,
Szép napkeletnek
Valami fénylő
Pálmás ligetében!

A holott kétszer
Nyíltak a rózsák,
S a költők álma,
A Szép világa:
Köznapi valóság;

Hol a dal szent volt,
S szent: aki mondta,
Nem hitvány hajszát
Űző tömegnek
Vásári bolondja!...

*

Mostoha csillagok
Ragyogtak feletted;
Nem itt kellett volna,
És nem most születned!

JŐN RÁKÓCZI HAZAFELÉ.

Jőn Rákóczi hazafelé,
Fönt szálldos a lobogója . . .
Jőn Rakóczi hazafelé,
– Arany koporsóba!

Tudom, ha az első szellő
Csókja éri a határról:
Koporsója átmelegszik
A szíve porától.

Jőn Rákóczi hazafelé . . .
S mikor átlép a határon:
Nagy édes borzongás fut át
Az egész országon!

Sok jeltelen temetókön,
Kuruc sírok sötétébe:
Valami szent nyugalom száll
A hantok fölébe!

S a beregi erdők mélyén,
Éjfelenként csoda támad':
Gyűlnek oda fölszabadult,
Régi szellem-árnyak.

Ott verődnek újra össze,
Kemény, kuruc csataláncba.
És egy se száll vissza többé,
A másik világba.

Szebb és szentebb hivatás vár
Itt reájuk, mint az égbe':
Beköltöznek az unokák
Szíve rejtekébe!! . . .

S így ütnek meg, hazaszerte
Minden szívet, minden házat,

Míg letisztul végre rólunk
A labancz-gyalázat.

Jön Rákóczi hazafelé,
Hogy a sírja közelébe:
Legyünk mindíg, ne csak néha
Kuruc-ősök ivadéka,
— A Rákóczi népe!!

RÁKÓCZI KOPORSÓJÁNÁL.

Visszajöttél, hazajöttél végre,
»Hazánk szentje, szabadság vezére!«
Véget ért hát nagy hontalanságtok,
Kétszázéves nehéz bujdosástok.

Hogy elmentél, zöld erdők harmatát
Hó lepte be piros csizmád nyomát.
S oda fagyott a nagy zuzmarába
Szabadságunk bimbós rózsafája.

De a neved bűbájos emléke
Tovább virúlt nemzeted lelkébe'.
S ki érettünk legtöbbet szenvedtél:
Szabadságunk eszményképe lettél!

Eltörhették a tárogatónkat,
Megtilthatták álmodni is rólad,
Csak te voltál a szívdobogásunk,
A legszentebb titkos imádságunk.

Csodás hittel, édes meseszóban
Regélgették a magyar kunyhókban:
Az üstökös újra tündököl még . . .
Hej Rákóczi egyszer visszajön még!

S ha valahol elszét e hazába'
Lobbot vetett a szabadság vágya,
Ha valami szívünk föltüzelte,
Azt mondtuk rá: a Rákóczi lelke!

Újra kezdett dicső küzdelmünkben
A te lelked lángolt a szívünkben.
Nagy fényedről tisztán rád ösmertünk,
Csakhogy akkor Kossuthnak neveztünk.

— Hazajöttél végre valahára,
Szabadságunk bolygó fénysugára.

S poraidat ha már visszahoztuk:
Lelkedet is haza imádkozzuk.

S valahára méltók leszünk hozzád;
A tied lesz egész Magyarország.
A te lelked lesz már a vezére:
A szabadság igéretföldére!

DAL A TÓTH ESZTI HALÁLÁRÓL.

(Hír a falunkból.)

Felöltözött menyasszonynak
Koszorúsan, hófehérbe,
S egy elszáradt régi-régi
Rózsát tett a kebelére.
Úgy leltek rá lakodalma reggelére.

Eltemették s elsiratták
Nagy szomorú szerelméért.
Az öregek bólintgatva
Azt mondták rá: „kár szegényért,
Kár meghalni ilyen bolond semmiségért!“

De a lányok a szerelmet
Úgy álmodják: „holtig hűen“.
Tóth Esztiről magasztaló
Nóta maradt a szívükben:
„Egy királylány sem halhat meg
[gyönyörűbben!“

ESTÉK.

Ha mikor egy-egy nap
Rosszat cselekedtem,
Valami gyarlóság
Lett úrrá felettem ;
Akiket szeretek
Akaratlan szóval
Talán megbántottam :
— Akkor este nekem
Szomorú sorsom van !

Nem ízlik az étel,
Nem ízlik az álom,

Hasztalan viditgat
Vidám kis családom.
Akkor este nekem
Láthatatlan kezek
Tövisre ágyaznak . . .
S kegyetlen, kietlen
Rossz álmaim vannak!

S ha mikor egy-egy nap
Szépet, jót tehettem,
Valami szenvedő
Terhén könnyíthettem:
Akkor este mintha
Melegebbé válnék,
A szívem verése,
S a kis gyermekeim
Csókja, ölelése!

Akkor este mintha
A világ szebb lenne,
S a mi kis házunk egy
Tündér-sziget benne.

Akkor este mintha
Lágy rózsaszirómból
Vetnék a párnámat.
S álmomba angyali
Dallal ringatnának!

TAVASZI EMLÉK.

Szép tavaszidő volt . . . Mindenütt virulás.
Csak az én szívemen ült nyomasztó bánat;
A halál sejtelmét vonszoltam magammal
Mint valami árnyat.

S mondtam az erdőnek: Szép leveles erdő
Hátha te meg tudnál gyógyítani engem?
Hátha az elmúlást a virulásod közt
Végkép elfelejtem!

Mondtam a mezőnek: annyi a virágod,
Sugarad, nótád tán soha el sem fogynak . . .
Orvosolj meg engem, szedd el a tüskéit
Gyötrő bánatomnak!

És felelt az okos tavaszi természet:
„Nézz meg engemet jól . . . A halál csak
Tedd a bánatodra az én diadalmas [álom
Nagy megújúlásom!"

Szívem, lelkem akkor csakugyan kigyógyult
A lombfakadás közt, a meleg sugáron . . .
— S azóta én minden tavaszban a legfőbb
Orvosomat várom!

MATER SALVATORIS.

**A divatárús bolt kirakatán
Bámészkodik egy szép falusi lány.
A termete, nézése, mint az őzé . . .
— E cifra nagy paloták sora közé
Tudom jól, hogy jutott szegény.**

**Otthon fogyóban volt már a kenyér,
S ki mást sohsem bánt, az mástól se fél.
Szülői nagy bízvást az Istenadták
Itt becsülettel szolgálatba adták,
Szűz Máriára bízva őt!**

**Ruhája még a falujabeli,
A haját is befonva viseli.**

Még kis falujok tiszta levegője
Veszi körül s kilátszik még belőle,
Hogy esténként imádkozik!

De ahogy bámul a kirakaton,
Önkénytelenül felfohászkodom:
„Óh Mária, ki őrizője lettél,
Te tudod ámbár, hogy mit cselekedtél,
— Én féltem a varázsodat!“

ÚJ MEGVÁLTÓK.

Krisztus a szegény népből született,
S halálig védte a szegényeket.
De ő a szeretetben — ez az Élet! —
Hirdette az ember-testvériséget.

Krisztus a nagy, testté vált Szeretet
Szívéhez ölelt minden népeket.
De szánta nemzetét, búsult miatta,
S hazája pusztulását megsiratta.

— Ti új megváltók, ember-bölcselők,
Boruljatok le a Krisztus előtt,
A védtelent vegyétek védelembe . . .
De gyűlölet ne égjen szívetekbe!

És a haza, s a hazaszeretet,
Szentség legyen mindíg előttetek . . .
Mi lesz az ember, ha nem lesz hazája?
Útszéli koldus, — anyátalan árva!

KÉSŐ TAVASZ.

A kikelet hová lett!
Én Uram, én teremtőm.
Maholnap itt a május,
S még egy fa sem virágos,
Még egy levélke sincs az erdőn!

Hol késhet a tavasz, hol?
— Bolondos jókedvében
Valahol ott rekedt tán,
Egy tündér szerecsen lány
Szerelmetes, bűvős körében.

S ott érthetetlenül, most
A fák virágosabbak.

Alattuk öntudatlan:
Csók kétszer annyi csattan,
S a vadvirágok bokrosabbak!

Mi meg, mint a virrasztó
Asszony a korcs urára,
Várunk aggódva itten:
„Hol késhet Uramisten?“
S haraggal gondolunk reája.

— De bárhogy szidjuk is most,
Tudom, mikor belebben:
A múltat megbocsátva,
S mindkét karunk kitárva,
Fogadjuk ujjongó örömmel!

Pedig nem jön vezeklőn.
— Muzsikaszó nyomába',
Hetykén, vígan dalolva,
Öntelten mosolyogva
Jön majd, virágokat dobálva!

MAGDA

A vasúti kocsi ablakába
Egy lánynév van belekarcolászva:
»Magda«, »Magda« ... Mintha csak élnének
A vonások, s virágból lennének.

Aki írta — látom a szívemmel, —
Tele volt a lelke szerelemmel.
Szerelemmel, rozmaring virággal
Elválásuk édes bánatával! . . .

. . . És rám borul lassan, észrevétlen
Én reám is édes emlékképpen:
Az a tavasz — messziről is áldom, —
Amilyen több nem lesz a világon!

Tél az idő, de körültem mintha
Rózsabokros kikelet virítna . . .
— Magda, Magda, az Isten megáldjon,
Hű szeretőd hamar rád találjon!

DEBRECENBEN.

(Húsz év multán.)

Bolyongok az utcákon céltalan,
S a mult időkbe képzelem magam.
Itt éltem át ifjúi életem . . .
De tudj' az Isten, *azt* a Debrecent itt
Ma mindhiába keresem!

Az a derült, az a nagy gondtalan
Kedélyű város végkép' oda van.
Még az ege sem olyan ragyogó,
Mint amilyen húsz évvel ezelőtt volt . . .
Bús lett, komor lett és fakó!

És hová lett el-innen Istenem:
A költészet, a kedv, a szerelem?
Mogorván néznek a járókelők . . .
Hejh, máskép' tudtak itt nézni a lányok
Húsz esztendővel ezelőtt!

Más világ volt itt akkor, más világ.
Szebb volt a kóró, mint most a virág.
Hogy annak már a nyomát sem lelem!..
Mi lett veled, hogy változhattál így meg,
Szegény, szegény Debrecenem?!

PIHENŐBEN.

Csupa harc az élet,
Küzködünk mindnyájan.
Megpihenünk, s újra kezdjük
Örök egyfolytában.

Boldog, akit köztünk
Napi küzdésére:
Várva-várnak édes csókkal
Édes pihenésre! . . .

Boldog vagyok én is,
Jó az Isten hozzám.

Érdemetlen napsugaras
Áldást árasztott rám.

Egy szép barna kis lány
Csillagos szemével:
Les engemet minden este,
Meleg öleléssel.

Szép szava szólása:
Fél megnyugovásom.
Ölelése, csókolása:
Egész megváltásom!

Nem adnám a csókját
Széles e világért,
Puha karja ölelését
A nagy menyországért!

— Én Istenem, áldd meg
A rámhajolását,
Hozzámvaló szerelmetes
Szíve dobogását!

Áldd meg a szaváért,
Áldd meg a csókjáért,
Az én lelkem kis lányomat
Aranyos magáért!

KÉT SIR.

Kijárok a temetőbe gyakran,
Pap vagyok, s hajh, sűrűn halottam van, —
S éveken át, — mióta kijárok,
Két sírhalmot nagyon megvigyázok.

Az egyiken fekete márványból
Gyönyörű szép, nagy emlékkő gyászol.
De mellette évek óta eddig,
Búslakodni sohse láttam senkit!

A másik sír a szomszédságában
Szinte elvész a nagy kő árnyában.
A fejfája kézzel van faragva . . .
— Szegény ember nyughatik alatta.

De ez a sír tele van virággal,
Frissen szedett tarka vadvirággal,
S valakit ott szomorún, zokogva,
Sokszor látok a sírra omolva.

— S én majdani nyugovó helyemnek,
Ezt kívánnám, ezt a szegényebbet . . .
Sírunk felett semmi kő nem ér fel:
A szeretet egy meleg könyjével!

LÉNAU CSATÁDI SZOBRÁNÁL.

Köszöntelek csatádi honfitársak,
Kik itt ma Lénaut ünneplitek.
Német szavú dalt hordott ő az ajkán,
De a keblében hű magyar szívet.
S holtig híven szerette a hazáját,
Ahol faragták a bölcsője fáját.

Szent volt neki hazánk szép, nyílt határa,
E vadvirágos, szabad rónaság.
Idejárt lelke édes pihenőre,
Hogy elfelejtse sok-nagy bánatát.
És dala mindíg ilyenkor a legszebb,
Himnusza a szent hazaszeretetnek!

Csatádiak, kik Lénau dalának
Megértitek jól ma is a szavát:
Ott érzitek-e mélyein e dalnak
Magyarországot, a magyar hazát?
Kicsattog-e dala betűibűl:
Szívetekig a „rendűletlenűl?“

Kicsattog-e, hogy mely bölcsőtök adja,
Mely titeket is „ápol s eltakar“:
Ez a föld itten levegó-egestűl,
Az utolsó kis porszemig magyar.
S míg nektek is ez az édes hazátok:
Szent kötelesség vár itten reátok!

Szeretni híven, minden örömében,
S minden bajában hűbben e hazát.
— Gaz, aki orvul más idegen isten
Oltára felé hajtja meg magát [otthon:
Mindegy a nyelv, — csak míg itt vagytok
Szívetek mindíg magyarul dobogjon!

SZEPTEMBER.

Meleg még az ég boltozatja,
De már a színét hagyogatja.
A lomb is ritkul, halaványul . . .
S oda a legszebb dal a fákrul.

A déli nap erőlködik még,
Hogy hátha a réginek hinnék.
Mindegy, — a nyárnak vége lesz már,
Akárhogy is, szeptember ez már!

Sohse erőlködj, nap barátom,
Ez a mi sorsunk a világon.
A lángok lángja hevíthet bár:
Ellobog a láng, elszáll a nyár!

— Ám túl a lombok ritkulásán,
A nyárvégi sugár fogyásán:
Megtelik a lelkem reménynyel,
Ez őszi táj költészetével . . .

Nyárvégi nap sugára, hullj rám,
Nyárvégi lombsátor, borulj rám.
Tanítsatok meg bízni engem,
Egy eljövő, szebb kikeletben!

VÁLTOZATOK.

Vajjon mi lesz a hulló virágból?
Vajjon mi a nyári napsugárból?
S dalából az énekes madárnak?
— A mi szép volt: semmivé nem válha

. . . Virágiból a hulló mezőknek:
Tán mosolygó lányálmok szövődnek.
Fehér álmok, fehér nyoszolyákon,
Álomtalan, édes éjszakákon.

S a nyári nap meleg sugarára:
Rátalálni egy-egy pillantásra
Sok ránk eső lelkes szem tűzében,
Puha, meleg, napos nézésében!

A madarak nótája se vész el.
Meglelkesül csengő rímeléssel
Álmodozó poéták dalában.
S száz szerelmi, szótlan vallomásban!

JÓKAI.

Mikor kimondom a nevét: szívemben
Álmok varázsát érezem,
S valami édes, bűbájos igézet
Játszadozik velem.
Elvész előlem a rideg valóság,
El ez az egész látható világ,
Valami más, tisztább világba járok,
Körülölelnek melegebb sugárok,
S mosolyog rám ezer csodavirág!

Milyen világ ez! Hasonló a földhöz,
De más, — gyönyörűségesebb:
Balzsamosabb, kékebb a levegője,

Sugára fényesebb.
Mennyboltja mélyén bűvölőn ragyognak
Nagy, ábrándos nézésű csillagok.
S míg föltekintesz hozzájuk merengve:
Megbabonáznak egész életedre.
Fényük örökké lelkeden ragyog.

S milyen a népe ennek a világnak!?
Erősek, szépek, jók, nagyok:
Lelkem kibontja szárnyát: hadd lehessek
Olyanná, mint azok!
Ti talpig hősök, férfijellemek ti,
Ti földiségen túlnőtt alakok:
Valódiságtok én nem mércsikéltem,
Csak veletek rajongtam, küzdtem, égtem...
S ti mintaképnek úgy beváltatok!

A nő: a férfi eszményképe itten.
Naptiszta, glórjás ideál,
Kihez a küzdő ifjú szíve, lelke
Csak imádkozni jár.
Ez a világ a tiszta szerelemnek

Meleg, családi, nyájas otthona.
— Óh szerelem, gyötrelmes-édes álom:
Nem álmodott át költő e világon
Jókainál gyönyörűbben soha!

Mélyen hajolj meg, hazám ifjúsága,
Mikor kimondod a nevét.
A szerelemnek Ő hadd hintse rátok
Első igézetét!
Könyvei: csupa liliomsziromból,
Szerelme mind: »Énekek éneke« . . .
Az Azrák törzse sohse hal ki végkép',
Míg itt veszi szerelme mintaképét
Az ifjú és szelíd szerelmese!

— Óh hányan áldjuk hű emlékezéssel
Lelkét, világát, álmait.
Kik itt lettünk rajongó hívetekké:
Szabadság, haza, hit!
És bár az élet nagy tömkelegében
Ezt a világot nem igen lelem:
Csak hadd maradjak a hívője ennek.

S a kis cselédim ha fölcseperednek,
Őket is Jókaihoz vezetem!

*

Óh Jókai, mi örök büszkeségünk,
Szórd ránk öröklő fényedet.
S ha valaha e nemzet életét majd
Túléli a neved:
Hirdesse híred akkor is világgá
Az eljövendő századokon át,
Hogy az a nép, mely Jókait termette,
Halálosan, s halálig szerette
Eszményeit, szabadságát, honát!!

A KIS FIAM . . .

A kis fiam szörnyen pajkos,
 A mihaszna.
Sokszor alig bír vele az
 Édes anyja,
S ekkor nekem kell talpra állni,
Magyarosan megrégulázni.

Ilyenkor én haragosan,
 Szemrehányón,
Szörnyülködöm e példátlan
 Rosszaságon ;
S ráolvasom bízvást, előre:
Hogy sohse lesz semmi belőle!

Ám ezalatt, valahogy bent
  A szívembe',
Mintha egy-egy kedves emlék
  Rám nevetne,
S látnám a régi-régi multam:
— Én is szakasztott ilyen voltam!

JÓSLAT.

Én hiszek a világba,
Én hiszek a jövőbe,
A szeretet hatalmát,
A jóság diadalmát
Hiszem és hirdetem előre!

Lesz még idő, mikor majd
Az emberszív belátja;
Hogy gyűlölködni vétek;
Hogy szeretet az élet,
Hogy ez az ő igaz világa!

. . . Oh, majd ha ez az eszmény
Ül egyszer diadalmat,
Pedig meg lesz, tudom jól,
Az én haló poromból
Virágok és rózsák fakadnak!

EGY HAZÁTLAN APOSTOLNAK.

Alacsony kis házban, szegénynek születtem.
Anyám varrogatva virrasztott felettem.
Kenyerünket nehéz munkával szereztük,
De azért jóízűn, s panasztalan ettük.
Olyan szót soha sem hallott a mi házunk:
Hogy aki gazdagabb, rosszabb volna nálunk!

Alacsony kis házban, szegénynek születtem,
Földünk sem igen volt több egy kapanyom
Kis telkünkön kívül, e haza földjébűl, [sem
De nem róttuk ezt föl a hazának vétkül,
Magyar vagyok, — ez volt első szó a számon,
S a hazaszeretet első imádságom!

Alacsony kis házban szegénynek születtem,
De a bölcsődal már zsoltár volt felettem.
S templommá avatta alacsony kis házunk.
Esteli, reggeli édes imádságunk.
Mindíg a jó Isten volt a mi oltalmunk,
Örömünk a jóban, bajban bizodalmunk.

Alacsony kis házban szegénynek születtem,
S ott nevekedtem föl emberszeretetben,
Nem is a szegénység, saját törpesége
Tesz valakit rosszá, s szíve üressége
Ki lelkét, hazáját árúba bocsátja :
Annak nem a kenyér, — más a nyavalyája !

NAGY VÁROS ZAJÁBAN.

Dr. Gidófalvy István barátomnak.

Ez önző, sivár tömkelegben
Megfakul, elfásul a lelkem,
Elhagynak a melódiák,
Miért is vágytam e világba?
Úgy jártam én itt, mint a kába,
Hiszékeny országúti fák.

Azok is telve száz reménynyel,
Állnak a tavasz kezdetével
Az élet lüktető erén.

„Itt a jó! — mondják — bizakodván,
Itt a világ folyása sodrán,
Nem bent az erdók rejtekén!“

„Milyen dicső lesz itt virággal,
Izzó napokban hűvős árnynyal
Biztatni minden csüggedőt!
Itt lombjainkat míg eláldják:
Az ég is dúsabban bocsát ránk
Új virúláshoz, új erőt.“

Igy a remény . . . És a valóság:
Hogy gyökerüket letapossák,
Lombjaikat letördelik,
Mi megmarad, a por beüli,
Még a madár is elkerüli . . .
Nem itt a boldogság, nem itt!

Ti fák, az erdók rejtekében,
Kis faluk csendes közelében,
El onnan sohse vágyjatok! . . .
Lám én is, én is megsirattam:

Hogy kis falunktól elszakadtam,
. . . Oh bár maradtam volna ott!

Ez önző, sivár tömkelegben,
Megfakul, elfásul a lelkem,
Elhagynak a melódiák . . .
Miért is vágytam e világba?
Úgy jártam én itt, mint a kába,
Hiszékeny országúti fák!

MULANDÓSÁG.

Hejh, gazdag természet, de leszegényedtél;
Lombos, leveles nyár, de kopárrá lettél.
Hova lett a rétek ezer vad virága?
Hová az erdőség koszorus lombsátra?

Hová lett a bűvös láng a nap szeméből?
A kacagó kékség, a gondtalan égről?
Hová a költészet a madár szavából?
A hangulat és szín, a táj távolából?

S hova lett mindez, hajh olyan észrevétlen?.
— Virág az élet egy gyermeklány kezében.
Mire összekötné: por lesz a virágból,
Öreg anyóka a hajnalszemű lányból!

EPILOGUS.

Körül vagyok romokkal,
Romokba hullt dalokkal . . .
Ahova nézek:
Csupa verstöredékek.

Szállt az idő felettem,
S nem volt szabad a lelkem.
Szolgált a bérért,
Az aznapi kenyérért!

Múzsám ritkán talált rám
Rózsás lugasok árnyán.
Többnyire baj közt,
A napi munkazaj közt.

S mikor így dalba fogtam:
A dalt csak elnagyoltam.
Vagy csüggedetten,
Elkezdve félretettem!

De azért még se bánom
Eldallatlan sok álmom.
Szívemben hordtam,
Amit el nem daloltam.

S babért bár nem szereztem:
Igy tán több jót tehettem.
Egy-egy szegénynyel,
A szívem melegével!

TARTALOM.

Oldal

